

Recsk

TELEPÜLÉSKÉPI ARCULATI KÉZIKÖNYV 2017

TARTALOMJEGYZÉK

BEVEZETÉS **5**

RECSK BEMUTATÁSA **6**

Településkép 7

TELEPÜLÉS SZERKEZETE **8**

ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK **10**

Örökségünk a táj 18

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK **22**

Külterületi karakter 23

Történeti lakóterületi karakter 24

Kockaházas lakóterületi karakter 26

Intenzív beépítésű lakóterületi karakter 28

Egyedi idegenforgalmi karakter 30

Üdülő karakter 31

Gazdasági karakter terület 32

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ **33**

Lakó terület 34

Intenzív beépítésű lakó terület 51

KERTEK 54

Üdülő karakter 56

Egyedi idegenforgalmi karakter 58

Gazdasági karakter 59

Külterületi karakter 60

TELEPÜLÉSKÉPET FORMÁLÓ ZÖLDFELÜLETEK **61**

Utcák, terek 61

Zöldfelületi ajánlások 68

Cserjeszint, évelők 70

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK **71**

IMPRESSZUM **73**

BEVEZETÉS

Egy helynek arca van, nincs belőle több. Élő kapcsolat: egy táj, egy hely emléke mindig átélhető. A házak, utcák, falvak, olyanok, mint az emberek, saját karakterük van. A hely szellemét megérezve azonosulhatunk egy vidékkel. Ahhoz, hogy ez létrejöjjön, elengedhetetlenül fontos a jelenlét, a táj és az emberek ismerete. Ha egy épület felépül viszonyba kerül a szomszédos és szemközti házakkal, tájjal, lakóival és életmódjával. Minden egyes épület, lakóház, az utcakép, a falu, a természeti táj összképének a része.

A településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvény alapján minden településnek el kell készíteni a teljes közigazgatási területére kiterjedő, új településképi rendeletét, illetve az alátámasztó munkarészét, a Településképi Arculati Kézikönyvet. A Településképi Arculati Kézikönyv, azaz a TAK nem csak az adott település jellemzőit, az egyes településrészi karaktereket, értékekekt gyűjti össze, hanem a minőségi építészeti formálásra ad javaslatokat. Jelen Településképi Arculati Kézikönyv Recsk épített örökségének tükre. A tervezők számára kínál lehetőséget a hely és a kontextus megismerésére, hogy úgy tervezhessenek a településre illő épületeket, hogy azok egyszerre újak és izgalmasak is legyenek. Az Arculati Kézikönyvnek, mint tervezési útmutatónak abban kell segítenie az építészeket, építetőket, hogy az új épületeket környezetükkel érzékeny kontextusba tudják helyezni. Az épületnek meg kell felelnie a saját korának, mind éghajlati, mind élet- és munkakörülményeinek, ugyanakkor azonnal tudhatónak kell lennie, hogy hol van.

A település karakteréhez illeszkedő választási lehetőségek bemutatása, a nem diktált, hanem valódi szabadság megismertetése. Az ajánlások nem tekintendők kötelező jellegűnek, a céljuk nem a tervezési szabadság megkurtítása, uniformizálása, hanem éppen a valós értékek megismertetése, a sokféle izgalmas lehetőség feltárása.
A kézikönyv nem egy merev, lezárt egész, hanem nyílt, folyamatos hozzászólást és változtatást lehetővé tevő kezdeményezés kíván lenni, ahogy a település története sem befejezett, hanem folyamatosan tovább íródik. Ezért, ha újabb szép ház születik, az bekerülhet, sőt be is kell, hogy kerüljön a könyvbe, hogy ezáltal büszke lehessen rá építtetője, tervezője, kivitelezője és a település egyaránt. Az Arculati Kézikönyv nem építési szabályzat, fontos, hogy a tervezők minden esetben ismerjék és vegyék figyelembe a hatályos építési előírásokat.

RECSK BEMUTATÁSA

Recsk települése a Tarna völgyét övezően két hegylánc között, a 24-es úton terül el félúton Eger és Gyöngyös között. A településképet a külterületi bányatelepek ellentéteként maghatározza az üdülőhely Parádfürdő felől bevezető út fasora, amelyet Jámbor Vilmos tervezett és telepített. Heves megye Pétervásárai kistérségének legnépesebb települése, a kistérségen belül a déli településcsoport (Parádsasvár, Parád, Bodony, Mátraballa, Mátraderecske, Sirok) térségszervező települése.
Első írásos emlékében, a XIV. században, Rexy alakban szerepel a település, mely akkor a Recsky család birtoka volt. A török dúlások után szinte teljesen elnéptelenedett a település. Lakosság száma betelepülésekkel gyarapodott, melyet főként az 1830-ban megnyitott ércbánya teremtette munkalehetőségek generáltak. Elsősorban réz, de mellette arany és ezüst bányászat is folyt, mely ismertté tette a települést. A Lahócában 1979-ig folyamatos volt a mélyművelésű bányászat. A munkaképes lakosság foglalkoztatását a korábbi évtizedekben az ércbányán kívül a kőbánya és a környező települések üzemei biztosították. Az időközben bekövetkező változások kapcsán (parádsasvári üveggyár bezárás, ércbánya tartós szüneteltetés) igen sok dolgozónak kellett munkahelyét elhagynia. Mára Recsk ismét fejlődésnek indult.

TELEPÜLÉSKÉP

Recsk települése a Tarna völgyét övezően két hegylánc között terül el. A településképet a külterületi bányatelepek ellentéteként maghatározza az üdülőhely Parádfürdő felől bevezető út fasora, amelyet Jámbor Vilmos tervezett és telepített. A település a középkorban rendelkezett templommal, amely mai temető vonalában állt, s ez jelezte, hogy a régi település fő útvonala és beépítése a mai Hunyadi út volt, amelyből már a 19. sz közepén kiágaztak a Tarna felé vezető utcák, a további gyors terjeszkedés ill. kiépülés pedig a parádi országút mellett alakult (mai Kossuth utca). A műemléki topográfia úgy véli, hogy a településen ún. hadas gócok –egyes birtokosok családi kúriáinak környezetei- alakultak ki, s ezért van a régi templomhelyen kívül a Kossuth utcában a vasúti átjárón túl és a Petőfi utcában kialakult település-szövet. A Petőfi utca beépítésének sajátos elhelyezkedése igazolja ezt fejlődési alapot. Ezzel szemben a Kossuth utca mai településközponti része nyilván már az ipari és kereskedelmi fejlődés eredménye. Ezek a település szerkezeti fő vonások alakították ki a ma észlelhető utcahálózatot és magyarázzák az utcakép megmaradt régi elemeit.

TELEPÜLÉS SZERKEZETE

ELSŐ KATONAI FELMÉRÉS (1763-1787)

Az első hiteles említés a településről az Anjouk korában porában keletkezett, a XIV. sz. elején Recsky Demeter volt a tulajdonosa. A település nevét 1329-ben Rexy alakban rögzítették oklevélben 1332-37 évi pápai tizedjegyzékben Resk, 1478-ban Rekch névalakban szerepel. 1554-es években 4 portát számoltak, de a török dúlások után a kuruc és a császári seregek rablásai miatt nagyon elnéptelenedett. az 1720-as években is csak 13 jobbágy család lakott ezen a területen. XIX. század közepén a lakosság száma bevándorlásokkal növekedett, főleg az Ércbánya művelése miatt. Sok volt a nem magyar anyanyelvű személy is. A középkori templomhelyen a községnek 1696-ban már temploma van, a mai temető északi sarkán a Fűzfa utca torkolatánál állt.

MÁSODIK KATONAI FELMÉRÉS (1806-1869)

Mára megmaradt úthálózat:
Kossuth utca (Ny-i irányban nem teljes hosszban, kb. Táncsics utcai elágazásig), Hunyadi utca (Ny-i irányban nem teljes hosszban, kb. a Tarna utcáig), József Attila u. híddal, Szent István út (a Tarnáig), Bajcsy-Zsilinszky u (volt híd), Petőfi utca a mai zsákutcarésszel, Csevice utca egy szakasza, a két Akác utca és a temetői Hunyadi utca szakasz
Látható: A Kossuth u. végén -218.sz- a mai óvoda v. Tahy kúria, majd Jámbor kúria
Jellegzetes, ma nem létező épületábrázolások:
A temetői úton az Akác út torkolatánál a régi templom
A Bajcsy-Zsilinszky úttól délre eső területen a Tarna bal (Ny) partjánál nagy U alakú épület a z U öblében kis épület (kúria jellegű konfiguráció)

HARMADIK KATONAI FELMÉRÉS (1869-1887)

1887-ben – az Osztrák-Magyar Vasutak által megnyitott- Kisterenye - Kál-Kápolna
vasútvonalon Recsk vasútállomást kapott, akkor Parád állomás néven.
Kialakították az állomáshoz vezető bekötő utat (Sallay u.)
Érdekes módon még nem jelenik meg a Bem utca megnyitása, amelyen ma még népi jellegű lakóházak is vannak (a műemléki topográfia is említi a Bem u. 19. népi házat). Ebből lehet következtetni, hogy nem sokkal később nyitották meg a mai Bem utcát 1887 és kb. 1900 között.

MAGYARORSZÁG KATONAI FELMÉRÉSE (1941)

1906-ban Borovszky monográfiából: "A kastélyt báró Barkóczy építtette 1902-ben. A kápolnát 1898-ban ugyanaz. (...) A róm. kath. templom 1892-ben épült. A helységben levő kastélyt báró Barkóczy Sándorné építtette 1905-ben (?). A helység határában rézbánya és savanyúvíz forrás található. A község területe 7496 k. hold, lakóházak száma 391 és a lakosság 2425 lélek" Az akkori életviszonyok miatt már 1903-ban megkezdődött az első kivándorlás Amerikába, mely csaknem minden családot érintett. Egy 1912-ben 873 recski lakos kivándorlásáról tudni. Az I. világháború tovább tizedelte a lakosságot. A recski és mátraderecskei település egy községet jelentett ezekben az időkben. 1921-ben került sor a két község különválasztására. 1929-33-ban megindult a második kivándorlási időszak.

ÖRÖKSÉGI ÉRTÉKEK

RECSKI TÁJHÁZ
(3245 Recsk, Kossuth L. út 118.)

A Kossuth út 118. szám alatt 1965-ben rendezték be a pitvarkonyhából és előszobából álló Népművészeti tájházat, melyet 1997-ben az illetékes minisztérium műemléki védelem alá vont. Nemcsak a térség, hanem az ország egyik legkorábbi ilyen jellegű tájháza a recski.

1910-ben épült szalagtelken, fésűs beépítésű. a telket gazdái a falu építkezési szokásainak megfelelően építették be, de alkalmazkodtak a telek szokatlanul nagy méreteihez (ez volt a legnagyobb porta Recsken). Megépítették a telek bal oldalára a lakóházat, a ház mögé, a vele egy vonalban gazdasági építmények kerültek (sertésól, istálló, magtár). Darabos kőfalazat, szarufás-torokgerendás nyeregtető hódfarkú cseréppel fedve. Meszelt véghomlokzatán két ablak kihajló tokkal , könyöklőpárkánnyal. Udvari homlokzata hattengelyes, az eredetileg három lakóhelyiség és a búzásház, „hambár" nyílásaival. Tornác, kilencfejezetes faoszloppal, a bejárat előtt magasan elhelyezett lécráccsal.
A lakóház tehát szinte eredeti formában megmaradt, ezért külsején alig kellett változtatni. Az utcára néző véghomlokzat egykor díszesebb lehetett. A faoszlopos tornácot Bódi virág Ignác faragta.

SZENT ISTVÁN KIRÁLY RÓMAI KATOLIKUS TEMPLOM
(Hunyadi u. 16.)

Recsknek 1696-ban már temploma van. A középkori római katolikus templom (amelyet Szent György tiszteletére szenteltek) tornya még a 19. század végén is épségben volt. A torony felhasználásával temetőkápolnát kívántak létesíteni. Elsőként az új templomot a mai temetői Hunyadi út, kálváriastációkkal szegélyezett útvonalába kívánták elhelyezni É-D tengellyel (a terep miatt). Újabb terv ill. alternatíva született: A mai templom az, amely szintén Kiss István 1891-ben készített tervei alapján épült meg a Hunyadi út sarkára (A műemléki topográfia szerint és ezt átvéve másutt is az építés idejét 1891-ben jelölik meg, de csak a terv dátuma ez). Bizonyos. hogy csak a tervek valók ezen időből, maga a templom 1900 körül lett kész. Felszerelései közül –melyeket a műemléki topográfia részletez- legjelentősebb az „Úrmutató", mely aranyozott réz, elsőrangú kivitelű remekmű. Az egri ötvösművészet egyik kiváló darabja 1750 körül készült. Egytornyos, historizáló templom, kiemelkedő faluképi elem.

EGYKORI TAHY- JÁMBOR KÚRIA

(Kossuth u. 216, hrsz: 190/1)

Későklasszicista kúriaépület, amelyet keletről tornáccal toldottak meg (ma beépítve). Ablakait részben cserélték. Falán Jámbor Vilmos tájépítész emléktáblája.

BARKÓCZY- KASTÉLY

(Hunyadi u. 2., hrsz.: 1259/5)

A klasszikus tömegű saroktornyos kastélyépületet 1890 körül Barkóczy báró építette. A háború után több funkciója is volt. Az 50-es években az ÁVH főhadiszállása, majd különböző állami intézmények működtek itt, utoljára a Mária Oltalma Nevelőotthonnak adott helyt, amelyet a De Szent Paul Vincéről elnevezett Irgalmas Nővérek Rendje működtetett.
Jelenleg magántulajdonban van, nem látogatható.

MŰVELŐDÉSI HÁZ ÉS BÁNYÁSZATI KIÁLLÍTÓHELY

(3245 Recsk, Várbükki út 10.)

Az egykori Bányász Kultúrház ma Művelődési házként működik ahol helyet kapott a Bányászati kiállítás is. A kiállítás bemutatja a recski ércbányászat emlékeit, kellékeit, relikviáit. Gazdag, több, mint 150 darabos ásványgyűjtemény féldrágaköveket is tartalmaz, melyek mindegyike a környék bányáiból került elő. Az előtérben Magyarország kőbányászatának emlékei tekinthető meg, az udvaron pedig bányagépek láthatóak.

VASÚTÁLLOMÁS

Átépített vasúti I. oszt. állomásépület (1886-ból) átalakítva téglaburkolattal (1983), mellette megmaradt eredeti favázas, népies stílusú ún. nyári várócsarnok 1926 (felújítva 1984)

[1] Hunyadi u. 17.: Recsk népi építészetének régi típusú (tornác nélküli) lakóháza
[2] Hunyadi u. 30.: A falu népi építészetének tornácos típusú lakóházának jól megőrzött példája, a ház végéhez illesztett áthajtós keresztpajtával
[3] Hunyadi u. 58.: Tornácos típusú lakóház, hitelesen megőrzött tornácforma és homlokzatok

[4] Hunyadi u. 44.: tornácos típusú lakóházból fejlesztett kispolgári épület, faragott faszerkezetű oromdíszítéssel, üzletportálnak kiképezve
[5] Petőfi u. 13.: tornácos típusú, keresztpajtás lakóház
[6] Hunyadi utca 141.: Egykori malomépület, Tarna menti régi ipartörténeti emlék

[7] A temetőtől elválva, külön ingatlanon izraelita síremlékek. Legújabbak 1930-as évek végéről valók
[8] Kálvária egy stációja
[9] Feszület a temetőben
[10] Bem utca- Kossuth u. kereszteződésében álló feszület
[11] Kossuth u. 46 előtt álló feszület

ÖRÖKSÉGÜNK A TÁJ

A településkép meghatározó elemei a település természeti értékei, egyedi tájelemei. Recsk az Északi-Mátraalján, régebbi nevén a Mátralábán fekszik, így a település képét nagy mértékben meghatározza a Mátra látványa. A község közigazgatási területének nagy része tájképvédelmi szempontból kiemelten kezelendő övezet, melynek értelmében megőrzendő a hagyományos tájhasználat, a domborzati jellegzetességek, az értékes patak menti területek és a növényállomány.

Recsken egyedi tájértékként jelenik meg a parádi országút mellett lévő, csaknem 120 éves kettős vadgesztenye fasor, a Csevice kút, illetve a faragott kőkeresztek a Kossuth Lajos úton.

Jelentős természeti érték a Búzás-völgyi horgásztó, ám a területben rejlő lehetőségek egyelőre kiaknázatlanok. Gazdasági és tájképi szempontból lényeges a recski kőbánya is.

A település két jelentős egyedi zöldfelülete a felújításra váró Jámbor Vilmos arborétum, valamint az egykori munkatábor területén 1996-ban létesített Nemzeti Emlékpark.

[12] Recski ércbánya

[13] Jámbor Vilmos ültette gesztenyefasor

[14] Jámbor Vilmos Arborétum

[15] Csevice- kút

NEMZETI EMLÉKPARK

A település felett Csákány-kő kőbányája közelében 1950 októbere és 1953 ősze között működött, az Államvédelmi Hatóság (ÁVH) által, a szovjet gulág-táborok mintájára titokban létrehozott kényszermunkatábor. 1500 politikai okokból fogvatartott közt a társadalom minden rétegéből volt fogoly, politikus, költő, korábbi földbirtokos, kétkezi munkás, értelmiségi dolgozó...
Sztálin halála után az újonnan kinevezett miniszterelnök, Nagy Imre megszüntette az internálló táborokat, többek közt a recski tábort is. Az épületeket, kerítéseket, tornyokat lebontották, ledózerolták, és gondosan fákkal ültették be a területet, hogy nyoma sem maradjon a szörnyűséges tábornak. A szabadult foglyokkal titoktartásra kötelezték, de többüket továbbra is megfigyelték, vagy éppen bebörtönözték. A tábor létét a kommunista rezsim alatt mindvégig tagadták.
A rendszerváltás után 1991-ben emlékművet avattak, az itt szenvedett és elhunyt rabok emlékére. 1996-ban pedig megnyílt a Nemzeti Emlékpark, ahol egy torony, és barakk is felépítésre került, láttatva az akkori körülményeket.

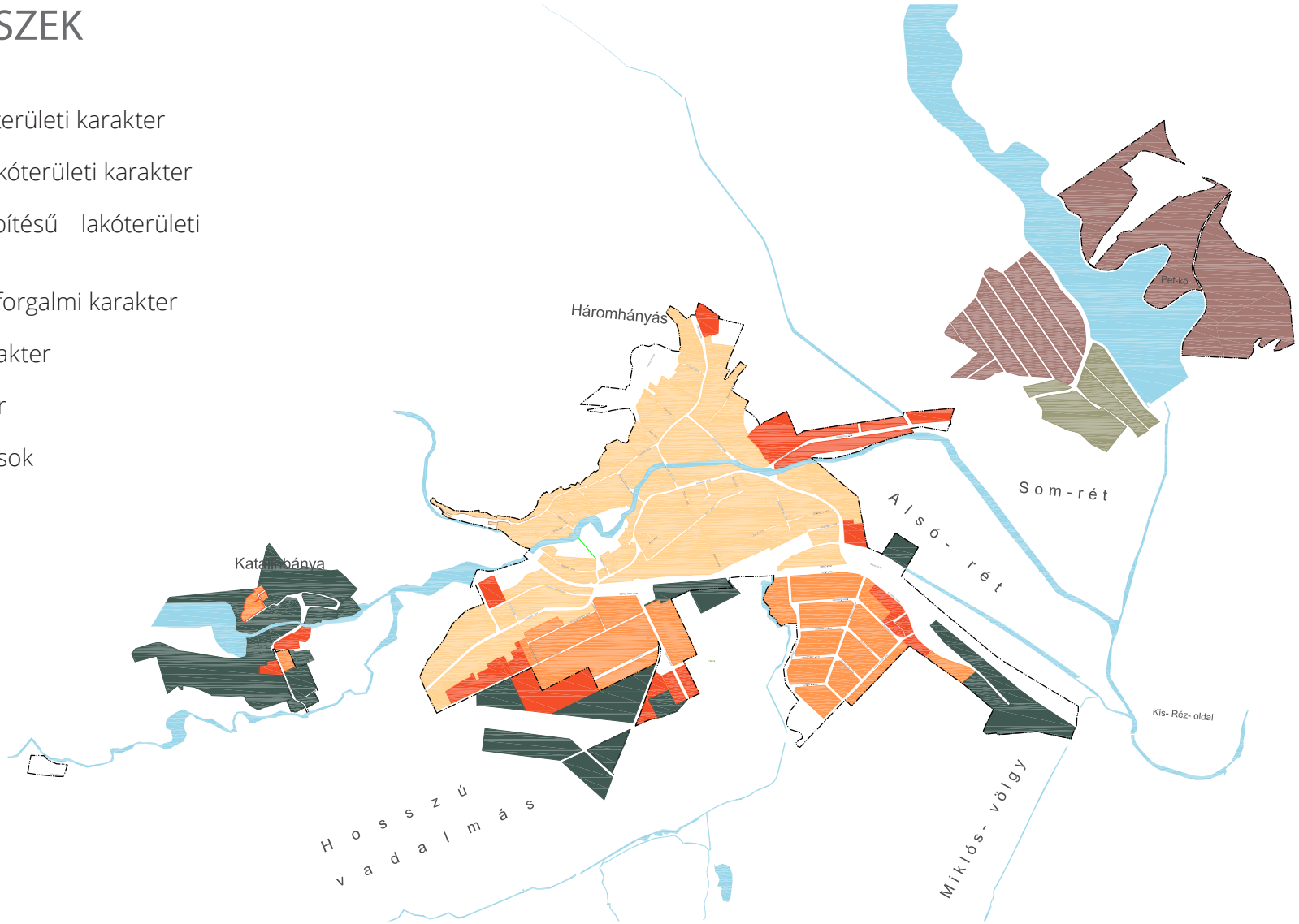

BÚZÁSVÖLGYI TÓ

A Búzásvölgyi tó a Mátra észak-keleti lábánál található, Recsk község határában, a Szajla felé induló úton a lakott területtől néhány száz méterre. 1972-ben a Búzakalász TSZ egy völgyzáró gátat létesített a Búzás-völgybe, hogy a völgyben folyó Búzásvölgyi patak vizét és a szomszédos hegyekről érkező csapadékot összegyûjtsék, és mezõgazdasági célokra hasznosítsák. A kis pataknak, és a bõ csapadéknak köszönhetõen a víztározó szépen felduzzadt, és nemsokára elérte a jelenlegi méretét, ami 54ha. Az oda vezető út legmagasabb pontjáról csodálatos kilátás nyílik a településre és a Kékes távoli csúcsára, a másik irányban pedig elénk tárul a tó. A tó gyalogosan és járművel is körbejárható, kerülete 8,5 km. Mivel a viz a völgyben van felduzzasztva, a tó hosszúkás alakú, hossza 2,5 km. Legszélesebb pontja 250 m, partján egész hosszában öblök találhatók. A vízmélység átlagosan 2 méter, a gát környékén több mint 4 méter, középsõ részén 2-2,5 méter, a kíméleti területhez közeli részeken pedig csak 1,5 méter. A mederben kevés az akadó, csak a felsõ kíméleti területhez közeli részen található néhány tuskó, és néhány öbölben lehet még találni az elárasztott területen visszamaradt korhadó bokrokból. A tó a korához képest nem túl iszapos, sõt több részén teljesen agyagos a mederfenék. A tó körül kb 200 horgászállás található, melyek nagyrésze zúzott kõvel borított. A víz minõsége nagyon jó.

ELTÉRŐ KARAKTERŰ TELEPÜLÉSRÉSZEK

- Történeti lakóterületi karakter
- Kockaházas lakóterületi karakter
- Intenzív beépítésű lakóterületi karakter
- Egyedi idegenforgalmi karakter
- Gazdasági karakter
- Üdülő karakter
- Tavak, vízfolyások
- Külterület

KÜLTERÜLETI KARAKTER

Recsken a Nemzeti Emlékpark felé vezető úton több külterületi beépítéssel is találkozhatunk, melyek lakófunkcióval rendelkeznek. Ugyancsak a külterületi karakterbe soroltuk a menedékház területét is. A karakter előírásainak megfogalmazásakor a tájbaillesztés volt a legfontosabb szempont.

TÖRTÉNETI LAKÓTERÜLETI KARAKTER

A 18. században kialakult telekrendszer és utcahálózat által meghatározott településszövet, melyre fésűs beépítés jellemző. Az épületállomány kb. 35%-ban megőrizte az oldalhatáron álló tornácos, soros, osztatlan tömegű jellegét, a többi átépült, megújult az ún. „kockaházak" utcai tömegével, vagy egyéb „korszerű" falusi háztervek alapján. Fő funkció tehát a lakóterületi, a két leginkább jellemző épülettípus pedig a népi hosszúház és a kockaház melyek földszintes utcaképét néhol megtöri egy-egy újabb, emeletes családi ház. A karakterterületbe ágyazódnak karaktertől eltérő középületek is, de tömegarányuk, tetőformájuk illeszkedik a lakóépületekéhez. Leginkább kiugróak a modern áruházak dobozszerű csarnoképületei, melyekből viszonylag kevés található a településen.

KOCKAHÁZAS LAKÓTERÜLETI KARAKTER

A község belterületének fejlesztése, új utcák kijelölése és új telekalakítások révén létrejött beépítési területek, amelyeknek az épületállománya nem tükrözi a hagyományos falusi beépítési és tömegformát, mivel eltűnt a hagyományos falusi életmód, mint háttér. A karakter területen főként új, bányászatban, iparban dolgozó betelepült dolgozók, ill. lakásigénnyel rendelkezők lakóházainak alakítottak ki telkeket. A beépítés oldalhatáron álló, az épületek a „kocka” tömeget veszik alapul, és a formából adódóan, jellemzően sátortetősek.
Ezek a falvakban elterjedt típusházak mégsem tudták biztosítani az élethez szükséges összes funkciót. Zárt, kompakt tömegük esetleges toldásokat kapott mindenféle melléképületek formájában, éppen úgy, mint anno a hosszúházak esetében, többnyire hátrafelé. A tornácok helyett viszont sok esetben utólagos, gyengébb megjelenésű előtető, vagy fedett terasz épült, ami évtizedek óta "ékesíti" e házakat.
Pozitívuma a területnek az épületek nagyon visszafogott színhasználata, ami erősen összefogja az utcaképet.
Más beépítésű, de megjelenésében hasonló háztípussal, történetileg és karakter szempontjából ide tartoznak a Kőbánya lakótelep földszintes ikerházai is.

INTENZÍV BEÉPÍTÉSŰ LAKÓTERÜLETI KARAKTER

Az intenzív beépítésű lakóterületi karakterbe tartoznak az újabb kialakítású, jellemzően oldalhatáron álló beépítéssel, kis telekmérettel rendelkező épületek. Kialakításuk általában földszintes, ill. földszint + 1 emelet szintszámú, sok esetben utcafronti garázzsal, beállóval nyílnak a közterületre. Az 1980-1990-es évek tájékán épült, nagy méretű, gyakran emeletes, vagy megemelt térdfallal beépített tetőterű családi házak, melyek a már geometrikusan kiosztott telkeken igen sűrű beépítést és légtérarányt eredményeznek. E telkek nagy részét már díszkertként használják.

ELADÓ
20-4270731

EGYEDI IDEGENFORGALMI KARAKTER

Az Egyedi idegenforgalmi karakter két közeli, de különálló területen található, jelenleg még beépítetlen fejlesztési terület.
A Búzás-völgyi-tó északkeleti partja Protonterápiás gyógyközpontnak és kiszolgáló létesítményeinek ad helyet a jövőben. A terület legészakibb részén létesül maga a protonterápiás központ, mellette pedig a Wellness Hotel és a vendégházak.
A telepítési tanulmányterv alapján az épületek visszafogottan népi, organikus megjelenésűek, természetes anyaghasználattal, így szépen illeszkednek a táji környezetbe.
Ezt az arculatot a tó délnyugati oldalán kiparcellázott, de még szintén beépítetlen idegenforgalmi területre is alkalmazni kell, ahol minőségi üdülő-szállás-kemping (glamping) funkció kerülhet majd kialakításra.
Mindkét területen az épületek léptéke széles skálán mozog, ezért azok építészeti stílusjegyeinek összehangolása kiemelten fontos.

ÜDÜLŐ KARAKTER

A község üdülőházas területe a szép táji környezet okán a Búzás-völgyi-tó délkeleti partjánál alakult ki, a Szajlai út, Recskfalvai utca, Gyöngyösi út mentén.
A területet egyelőre részleges beépültség, nagy növényborítottságú telkek és egyszerű lakó-, üdülő funkciójú épületek jellemzik, viszonylag egységes építészeti megjelenéssel: egyszerű, egy szintes tömeggel, utcára merőleges nyeregtetővel, visszafogott szín- és anyaghasználattal.

GAZDASÁGI KARAKTER TERÜLET

Recsken jelentős a gazdasági telephellyel, csarnoképületekkel rendelkező vállalkozások jelenléte. A nagyközségben van bútorgyártó-, faipari üzem, mezőgazdasági birtok, hűtőház, stb., melyek köre a jövőben bővülni látszik.
A telephelyek nagyobbik része a belterület szélén található, de van, amelyik a lakóterület közepébe ékelődött.
Ezek a szükségszerűen nagy léptékű, gyakran több száz négyzetméteres, könnyűszerkezetes, szabadonálló épületek megtörik a településkép ritmusát, és idegen elemként hatnak, mintha csak „ledobták volna" valahová a településen. A leginkább kirívóak a lapostetős és élénk színű épületek.

ÉPÍTÉSZETI ÚTMUTATÓ

Az építészeti útmutatóban általános és az egyes karakterekre vonatkozó részletes ajánlásokat fogalmazunk meg. Igyekeztünk olyan szemlélettel kialakítani az útmutatót, hogy annak gátját ne az anyagi lehetőségek jelentsék. Szemléletformálás, arányok megfogalmazása a cél. Sok esetben például egy szín kiválasztása nem jelent többlet anyagi terhet, de jelentősen meghatározza az egész utca, település arculatát. Az épített környezet nagyban befolyásolja az ember viselkedését, érzelmeit. Sokszor nem is tudjuk megfogalmazni, egy diszharmonikus utca által keltett zavaró, nyugtalanító érzés forrását. Ugyanakkor a harmonikus utcasor látványa jóleső érzést kelt, megnyugtat. A harmonikus utcakép megteremtésének mindannyian részesei vagyunk.

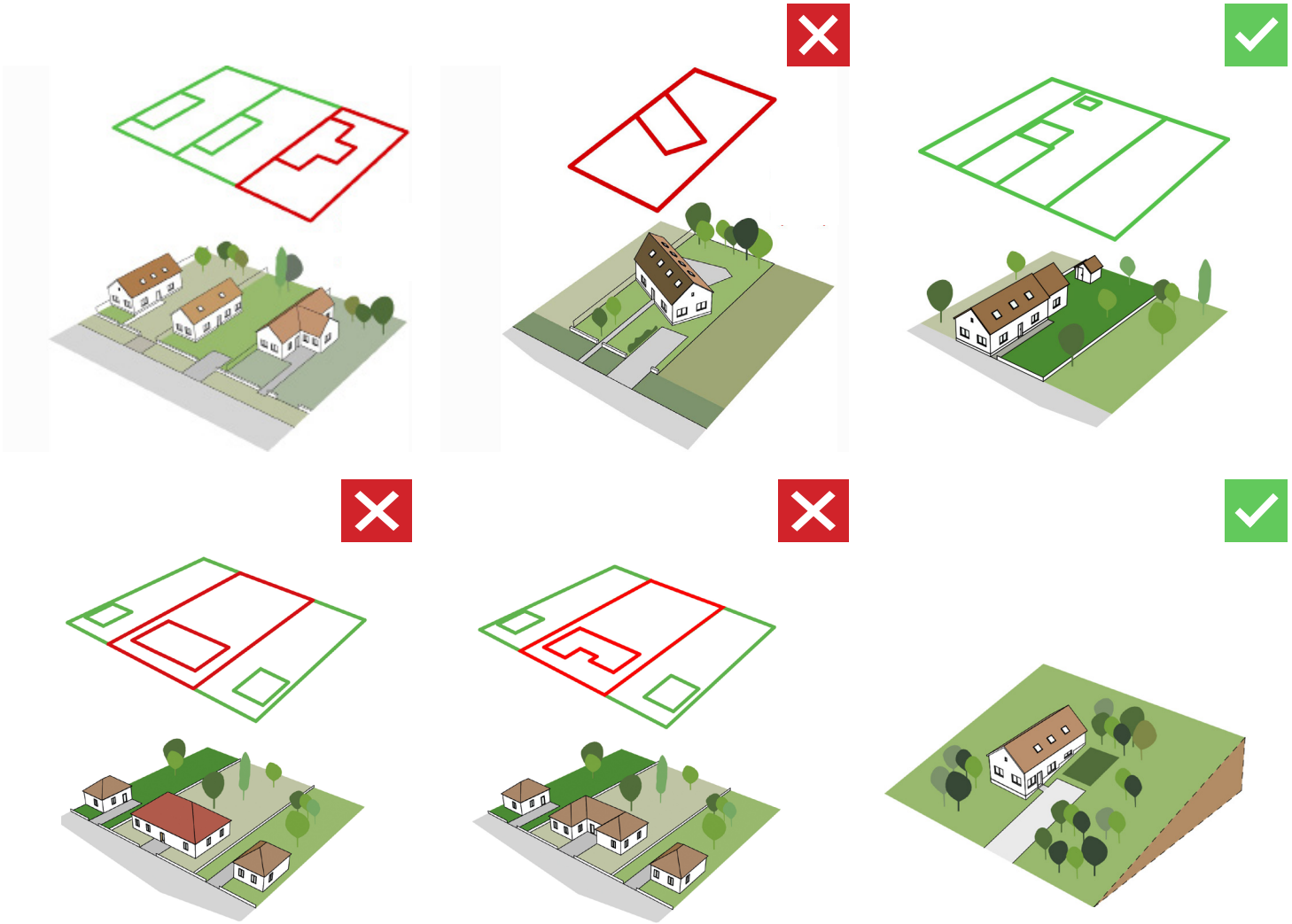

TELEPÍTÉS

A tervezés kiindulópontja a jó telepítés.
A ház telepítésekor illeszkedjünk az utcában már kialakult rendhez. A településre jellemző oldalhatáron álló beépítéssel bár a homlokzati nyílászárók elhelyezése korlátozott, ugyanakkor vitathatatlan előny a kíváncsi tekintetek és az áthallások elől védettebb intim udvar és a kedvező tájolás. Egy jó arányú oldalhatáros épület egyszerű tetőformájával gazdaságos kialakítást tesz lehetővé, jól tagolható, és rugalmasan bővíthető.
Az épület telken való elhelyezésénél a helyi előírásokon, a terep és a talaj adottságain túl vegyük figyelembe a benapozást, a szélirányt, és a kilátást, a szomszédok felé való áthallást, átlátást.

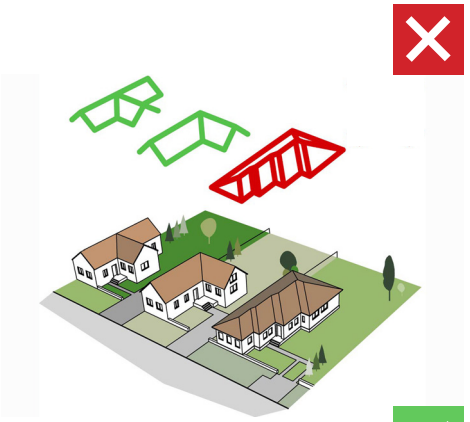
TETŐHAJLÁSSZÖG

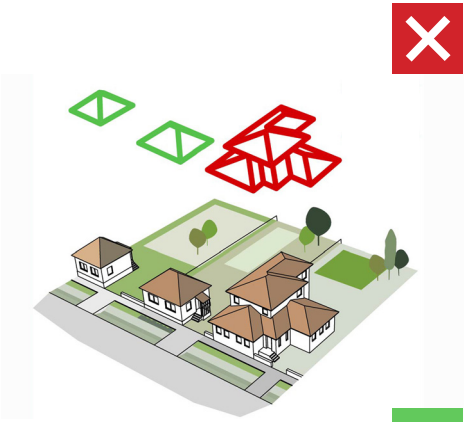
A történeti lakó településrészen lévő házak tetőhajlásszöge szintén azonos, így alakultak ki a jellegzetes utcaképek a hosszú házak homlokzataival. A falusias karakter területén lakóépület kizárólag magastetővel épülhet, melynek hajlásszöge 35-50° közötti lehet, cserép- vagy palafedéssel. Háztartási napenergiát előállító kisebb megújuló energiát előállító berendezés (napkollektor, napelem) a tetősíkba telepíthető, hogy a fő utcáról ez ne legyen látható. A túl lapos hajlásszög nem kívánatos, csak úgy, mint a túl meredek tető sem.

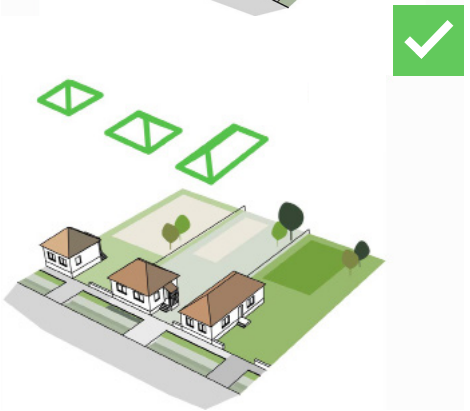

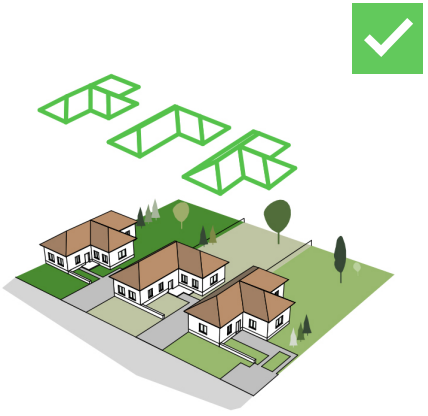

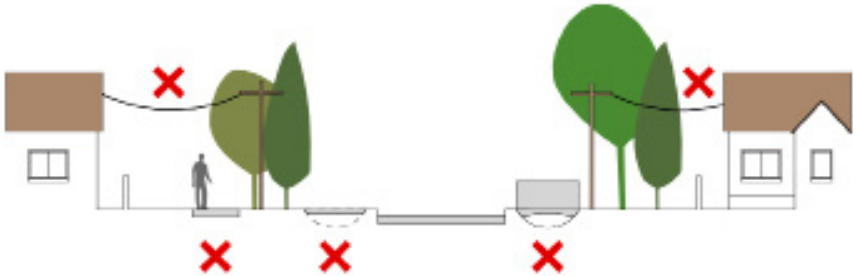

TETŐFORMA

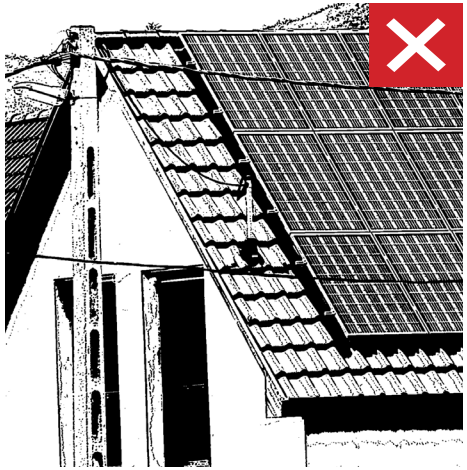
A hosszú- és kockaházak tetőformája egyszerű. A területnek meghatározó arculatát adják az egyszerű nyeregtetős házak magasított oromzattal valamint kontyolttetős házak.
Új házak építésénél nem kívánatos a túl tördelt, sok felületből álló, oromfalak nélküli tetőforma, amely Recsk hagyományos épületeinél kialakult tetőidomaihoz nem illeszkedik.

KÖZMŰELHELYEZÉS

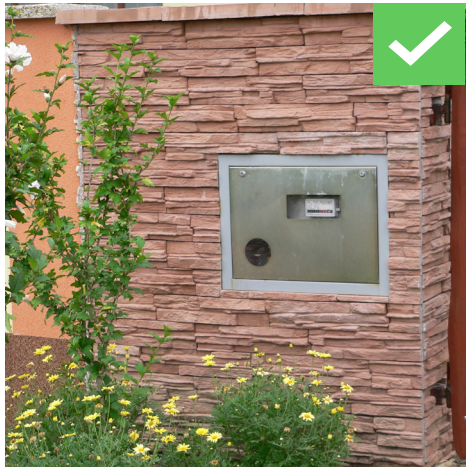
A település teljes közigazgatási területén új közműveket légvezetéken vezetni tilos.
Beépítésre szánt területen a villamosenergia bekötés házi hálózati csatlakozását földkábellel kell kiépíteni.
A tervezett egyedi szabályozókat – lehetőség szerint – felszín alatti elhelyezéssel kell építeni. Ettől eltérően telepített berendezések a telkeken növényzet takarásában helyezhetők el, illetve az épületek alárendelt homlokzatára szerelhetők.
Új földgázvezetéket fektetni közterületen és telken belül is csak felszín alatti elhelyezéssel szabad. Épületgépészeti elemek (pl. légkoncídionáló külső egysége), tányérantenna elhelyezésére ne az utcai, látszó homlokzatot válasszuk, hanem az inkább a kevésbé frekventált felületekre kerüljenek.

HOMLOKZATKÉPZÉS, ANYAGHASZNÁLAT

Minden tájegységre jellemző egy-egy részlet, amit magáénak tudhat, elkülönül és értéket ad. Ez kilakulhat helyre jellemző szükségszerűségből (időjárás, védelem, talajjellemzők, használatból fakadó praktikum), vagy egyszerűen egy-egy jó példa egymástól való átvételéből.

A homlokzat megkomponálása, az építés, vagy felújítás előtti előre gondolkodás, és gondos megtervezés segíthet abban, hogy a végső eredmény megelégedéssel töltse el a benne lakókat és szomszédjaikat.

Az épületek kialakításakor az első lépés a valódi szükségleteink megfogalmazása kell, hogy legyen. Egy jó alaprajz fenntarthatóvá teszi az épületet, de a családi életre is kihatással van.
Egy ház mindig egy közösség számára készül. Ismerjük meg a táj karakterét, jellegzetességeit, a közösség szokásait, hagyományait.
Egy értékálló ház titka a jó telepítésben, a méretek és az arányok harmóniájában, az ésszerű alaprajzi szerkesztésben, valamint az átgondolt anyagválasztásban rejlik.
A ház külsején lévő gépészeti tartozékok általában járulékosan, s épp ezért esetlegesen, rátétként mutatkoznak. Az antenna, mint egy hatalmas tányér sokat takar a homlokzatból. Lehetőleg arárendelt homlokzati falra, vagy tetőre helyezzük. Ugyanígy járjunk el a klímák, napelemek és napkollektorok esetében.

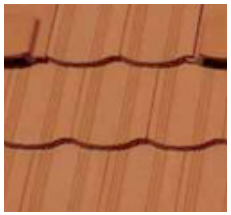
AJÁNLOTT TETŐFEDÉSEK

EGYENESVÁGÁSÚ KERÁMIA CSERÉP

KERMÁMIA HÓDFARKÚ CSERÉP

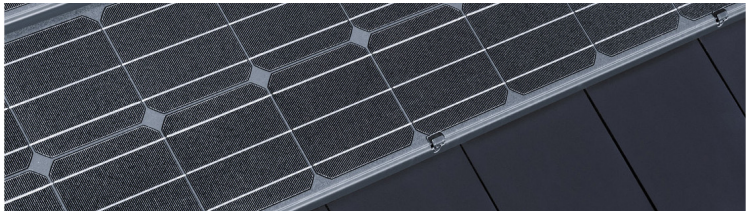
HORNYOLT KERÁMIA CSERÉP

BETONCSERÉP

SÍKPALA

A NAPELEMEK A TETŐCSEREPEK KÖZÉ, AZOK HELYÉRE KERÜLVE ÉSZREVÉTLENÜL BÚJJANAK MEG A TETŐN

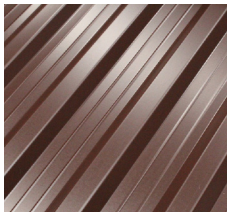
MELLŐZENDŐ TETŐFEDÉSEK

FÉNYES CSEREPESLEMEZ

HULLÁMPALA

TRAPÉZLEMEZ

BITUMENES ZSINDELY

RIKÍTÓ VAGY MINTÁS BETONCSERÉP

TETŐFEDÉSEK

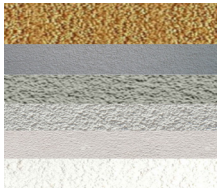
Tető anyagának javasolt a természetes színű égetett cserép a tájra jellemző formavilágban: hornyolt, hódfarkú kivitelben. Részesítsük előnyben a helyi, természetes, szépen öregedő anyagokat. Mérlegeljük a tartós, felújítható, idővel patinásodó anyagok használatát az idővel értéküket és szépségüket vesztő, nem javítható, múló divatokat képviselőkkel szemben!

Cserepes lemez hátrányai között szerepel, hogy nem lehet javítani, egy kis részének a javításához is le kell szedni az egészet (szemben a cserepekkel, ahol egy-egy darab is cserélhető).

AJÁNLOTT FALBURKOLATOK

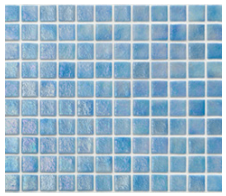

CIKLOP

FAGYÁLLÓ KLINKER BURKOLAT

VAKOLAT

MELLŐZENDŐ FALBURKOLATOK

LÁTSZÓ BETON

CSEMPE

ZSALUKŐ

MOSOTT KAVICS

RAGASZTOTT KŐ

FALBURKOLAT

Az épületek színezésekor a hagyományosan kialakult, a településkaraktert erősítő, a helyi kőanyag vagy faanyag színével harmonizáló földszínek, illetve a semleges, (meleg árnyalatú) törtfehér vagy fehér szín alkalmazása ajánlott. A terület, illetve területrészek helyi karakterének megőrzése érdekében a környezettől idegen formai, szerkezeti, anyaghasználati, szín megoldások nem alkalmazhatók, nem illenek az utcaképbe. Kerüljük a túl sokféle anyag használatát, melyek gyengítik egymás hatását. Törekedjünk az egyszerűségre. Egy épületet legfeljebb kétféle színűre színezzünk, melyből az egyik a domináns alapszín, a másik (az élénkebb, tisztább szín) a díszítőszín. A színek kiválasztásában segíthet a természet, az ott található termések, levelek, kövek. A homlokzat megkomponálása, az építés, vagy felújítás előtti előre gondolkodás, és gondos megtervezés segíthet abban, hogy a végső eredmény megelégedéssel töltse el a benne lakókat és szomszédjaikat.

A nagy, üres felületek különböző anyagváltásokkal, díszítésekkel, párkányokkal tagolhatóak.

KERÍTÉSEK

A településkép szempontjából a kerítések kitüntetett szereppel bírnak, mivel az épületekhez hasonlóan horizontmagasságban „zárnak", s mint vertikális „térfalak" erőteljesen jelennek meg az általunk érzékelt közterület határfelületeként. Ezért felépítésük, anyaguk, struktúrájuk, s áttörtségük fontos település karakter meghatározó elem.
Felépítésük szerint lábazatos kerítések kerítésmezővel, illetve előfordulhatnak még lábazat nélküli kerítések is. A kerítésmezők a felhasznált anyagok tekintetében osztályozhatók fém illetve fa szerkezetűként. A kerítés anyaghasználatát, formai megjelenését tekintve településrészenként eltérhet, azonban mindig igyekezzünk, hogy illeszkedjen a táj és az utca karakteréhez, illetve ne haladja meg a megengedett 2 métert.
Amennyiben nem tudunk valamiért helyi kőanyagot előteremteni, akkor a vakolt vagy hagyományos meszelt lábazat alkalmazása is megoldást jelenthet.

FÉM KERÍTÉSEK

Viszonylag gyakran előfordulnak jelentősen áttört kovácsoltvas vagy egyéb fémszerkezetű kerítésmezők is.
A következőkben felsoroltak felhívják a figyelmet a településképbe illeszthetőségi szempontokra:

- kerülendő a vízszintes tagolás
- ugyancsak kerülendő a cső vagy henger keresztmetszetű anyagok alkalmazása
- célszerű kerülni a gazdag, hagyományostól eltérő motívum rendszert (modern, figurális, pl. napsugár motívumok stb.) világos, vagy fehér színnel kombinálva
- kerülendő a hullámlemez (hullámpala), alumínium lemez (festés nélkül) alkalmazása
- zártszelvény szerkezetű kerítésmező nem javasolt
- kerülendő a huzalos, drótfonatos kerítés
- javasolt a hagyományos kovácsoltvas kerítés, a hagyományoknak megfelelő díszítéssel
- sötét, elsősorban matt barna és zöld, esetleg szürke színek alkalmazása
- kerülendők az élénk, telített színek
- javasolt egy szín két árnyalatának kombinációja, egyes díszítő elemek világosabb árnyalatú kiemelésével

FA KERÍTÉSEK

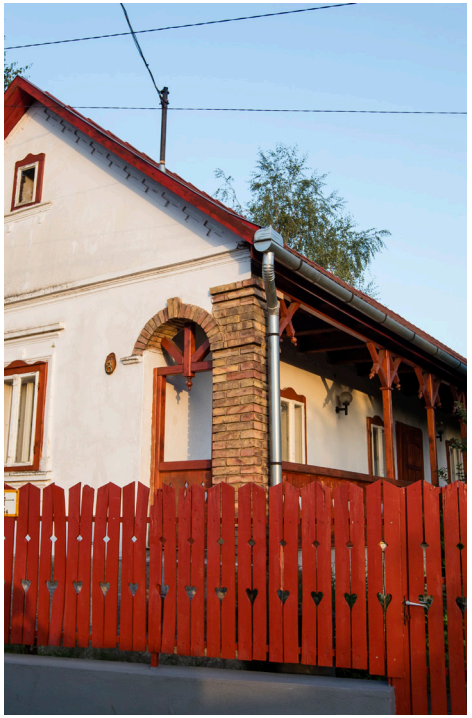
A fa szerkezetű vagy kő (fémváz) fa szerkezetű kerítések az egykori hagyományos falusi kerítések világát idézik. Ezért fontos, hogy kialakításuknál a hagyományokhoz híven, ahhoz hasonló arányú, felépítésű, megjelenésű legyen a végeredmény.
Fa szerkezetű kerítés építésénél, illetve átalakításnál a következő szempontokat célszerű követni a megfelelő településképbe illesztés, a megcélzott falusi karakter erősítése érdekében:

- elsősorban függőleges struktúra, tagolás, lécezés
- megfelelően sűrű lécezés (35 %-nál kisebb áttörtség)
- egyszerű szerkezet, erőteljes ismétlődő formai játékok kerülése a deszkázat elemeiben
- természeteshez közeli színezés (pácolás: tölgy, dió, juhar)
- sárgás, vöröses színárnyalatok kerülése (cseresznye, mahagóni, fenyő lazúrok kerülése)
- vékonylazúr, vagy olaj beeresztés (vastaglazúr kerülése)
- olajfestésnél a barna és zöld színek sötétebb matt árnyalatainak alkalmazása
- az élénk, telített színek és a fehér szín kerülése
- kerülendő a távoli vidékek népi hagyományainak erőteljes megjelenítése, mivel az nem része a hagyományos helyi falusi karakternek, hagyományos formavilágnak
- javasolt a helyi hagyományos megoldások megidézése, alkalmazása

AJTÓK, ABLAKOK

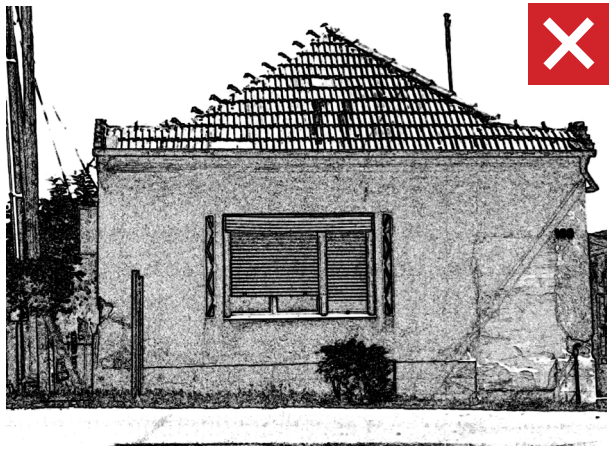
Az épületek megjelenését és hangulatát a nyílászárók nagyban befolyásolják, sajátos karaktert kölcsönöznek nekik. A zárt épület-tömeggel így nyitunk a külvilág felé, ezért nem mindegy, milyen módon tesszük ezt. A népi építészet házain tömör fából vagy fémből készült, jellemzően kétszárnyú osztott ablakokat, ajtókat használtak. Barna, zöld, fehér szín alkalmazása volt a legelterjedtebb. Jellemző a nyílászárók alatti, illetve feletti szegélyezés. Fém ajtók esetén matt fekete színű is lehet.
Az ablakok színeinek összhangját biztosítsuk az épület többi fafelületével (pl. ereszdeszka). Kialakítása legyen álló téglalap alakú, a boltíves, domború üveges, tükröződő ablak, valamint műanyag pálcás ablakosztás kerülendő. Az ablakok szimmetrikus elhelyezése szükséges.
A főhomlokzaton csak egyforma ablakok helyezhetők el. Intenzív beépítésű lakókarketer területén kerüljük a sarokablakot. Főként hosszúházak esetében a padlásszellőző kis oromfali nyílásként alakítandó ki.
Napjainkban igen fontos szempont lett az energetikailag jobb hőszigetelő üvegezés használata, a szúnyogháló és a betörésvédelmet biztosító eszközök, árnyékolók. Az új házak hőszigetelő ablakainál olyan beépítési módot javasolunk, ami minél többet kitakar a vastag, monstrum tokszerkezetből, hogy a homlokzatunk könnyedebb hatást keltsen, Lehetőleg a nyílászárók korszerűsítése, cseréje esetén vegyük számításba a régi ablakok felújítását vagy jó minőségű másolatának legyártatását. A legkedveltebb külső árnyékoló manapság a redőny. Amellett, hogy árnyékol, hőszigetel és növeli az otthon biztonságát is. Nyáron a hideg, télen a meleg megtartásában van fontos szerepe. Válasszunk belső tokos vagy vakolható tokos redőnyt. Külső tokos redőnyt csak abban az esetben válasszunk, ha az nem lép ki a fal síkján kívülre. Ha csak falsíkból kilépő külső tokos redőny férne el, akkor inkább válasszunk zsalugátert, amellyel tartható az egységes, szép megjelenés.

FÜGGŐLEGES ARÁNYÚ ABLAKOK ÖSSZEVONÁSA

Kockaházak esetén is jó eredményt jelenthet az álló arányú ablakok alkalmazása.

TORNÁCOK

A tornác népi építészetünkben gyakran alkalmazott átmeneti tér, ahol a szabadban lehetünk és közben védettséget élvezünk az eső, szél és napsütés ellen. Kiváló helyszín lehet kikapcsolódásra, munkavégzésre, vagy raktározásra is.
Fontos, hogy a huzamos tartózkodásra szolgáló helyiség lehetőleg benapozott legyen, a napsugárzás ugyanakkor hátrányos lehet nyáridőben, mert a helyiségeket túlságosan felmelegíti. Ez ellen a legegyszerűbben átmeneti terekkel és árnyékolással lehet védekezni. Az évszakonként változó napmagassághoz igazodva egy jól elhelyezett tornác télen és tavasszal, amikor nagy szükség van az energiafelvételre, nem akadályozza a benapozást, a nyári időszakban azonban védelmet nyújt a túlzott felmelegedés ellen.
Kerüljük a tornác beüvegezését, beépítését.

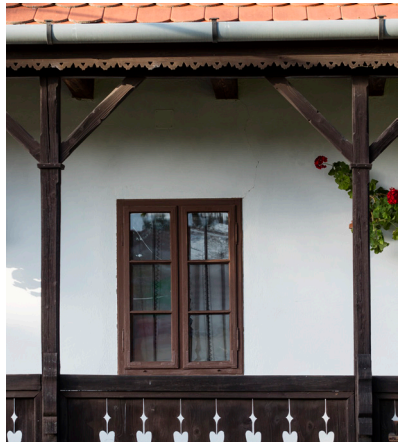

ELŐTETŐK

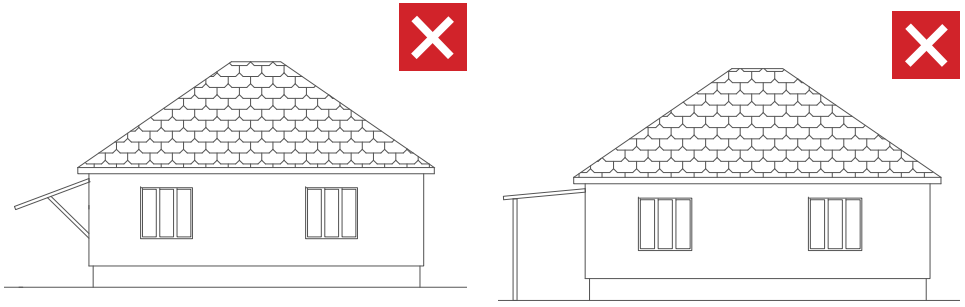
Az intenzív beépítésű lakóterületeknél a tornác, mint maga, teljesen eltűnt. A bejáratok elé jellemzően előtetők, bővítmények kerültek.
Előtetőknél műanyag/eternit hullámlemez és drótüveg használatát nem javasoljuk, mert ezen anyagok nem illeszkednek jól a falazott szerkezetű házakhoz, valamint csúnyán öregszenek. Felületükön könnyen meglátszik a kosz, így gyakori tisztítást igényelnek. Helyettük preferált megoldás a cseréptető túlnyújtása, illetve az alkalmazott tetőfedés anyagával fedett előtető, és a természetes anyagok használata.
A homlokzatokat ne zsúfoljuk tele előtetővel, erkéllyel. Inkább a negatív tömegformálást (kiharapások, beugrások) részesítsük előnyben.

Tornácok, előtetők kialakítási szempontjainak összefoglalása:

- vékony, ritka pillérek, oszlopok kerülendők
- törekedjünk a falazott, vakolt tartóoszlopok használatára
- tornác és előtető fedése a főépülettel anyagban és színben egyező legyen
- utcai homlokzaton kerüljük a hosszan kinyúló előtetők alkalmazását
- a homlokzatokat ne zsúfoljuk tele előtetővel, erkéllyel
- a negatív tömegformálást részesítsük előnyben

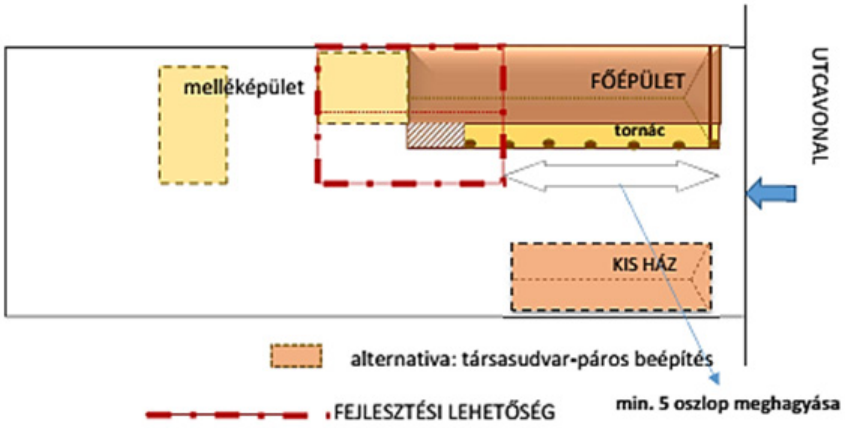
JÓ PÉLDÁK

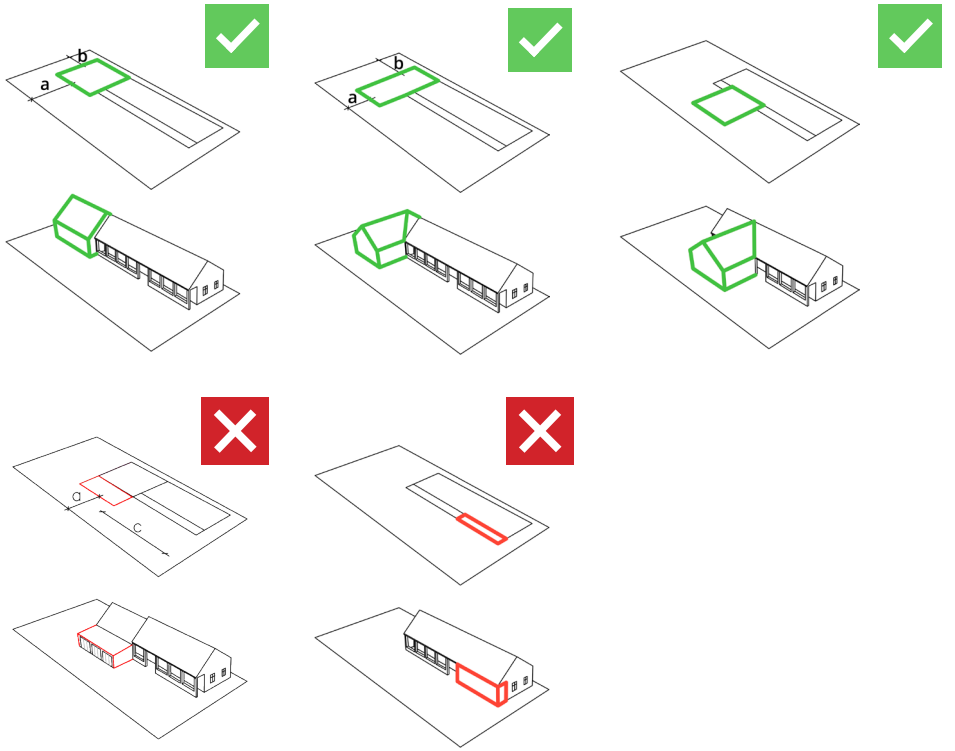

TORNÁCOS HOSSZÚHÁZ BŐVÍTÉS

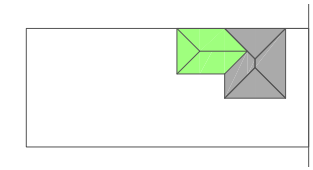

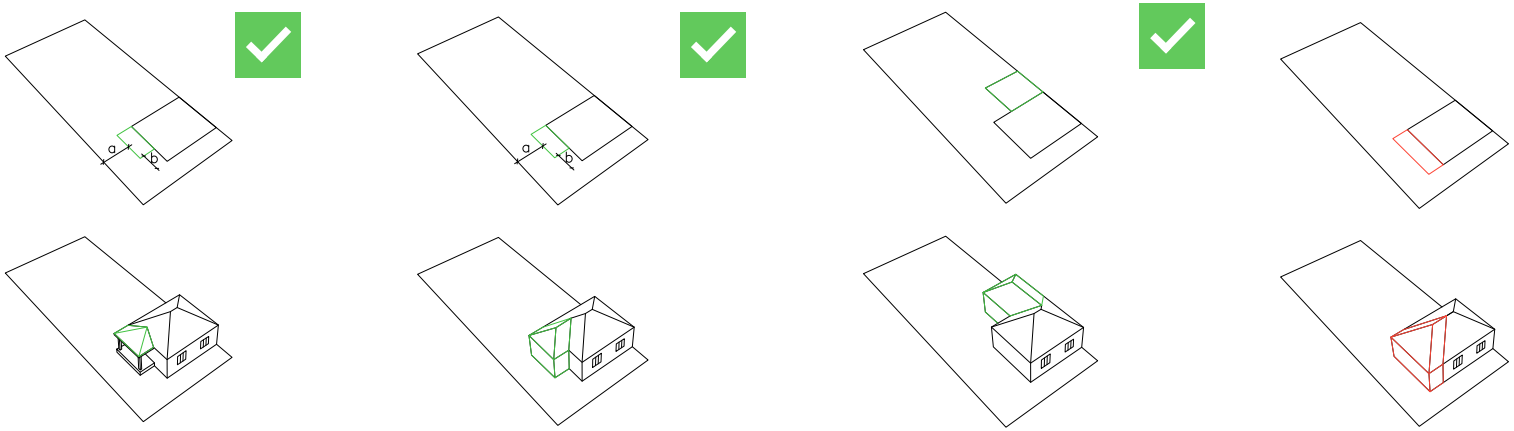

KOCKAHÁZ BŐVÍTÉS

TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES AJÁNLÁSOK

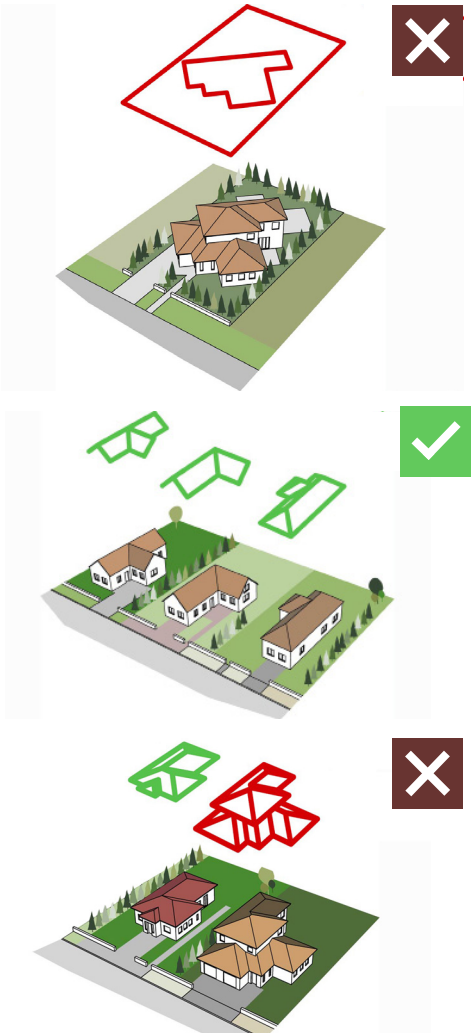
INTENZÍV BEÉPÍTÉSŰ LAKÓ TERÜLET

TELEPÍTÉS

Az ezen karakter területen találhatunk zártssorú, szabadonálló és oldalhatáros beépítést is. A házak az utcára merőleges elhelyezkedésűek. Nem javasolt hátrahúzott családi ház építése, mindig alkalmazkodjunk az utcában szomszédos épületek építési vonalához. .

TETŐFORMA

A tetőformák ezen a területen nyeregetősek vagy lapostetősek. A panelházak felújítása során megőrizhető a lapostető, de az arculat egységesítése céljából új lakóépület kizárólag magastetővel épülhet, a fő tetőidom hajlásszöge 25-45° közötti lehet. Oromfalas kialakítás ajánlott.
Az összetett, túlságosan tagolt tetőformák megbontják az egységes utcaképet, építésük nem javasolt. Recsken nem indult be új lakóparkok távoli országokból vett építészeti stílusának átvétele. Az intenzív beépítésű utcák is egységes arculatot mutatnak.

SZÍNEK

A homlokzatokon a vakolt felületek domináljanak, tetszőleges textúrával. Társasházak nagyobb beépítése esetén különösen fontos szerepe van a színeknek. Az épületek nyílászáróinak színvilága legyen azonos. A felújítások egyszerre történjenek, ne pedig lakásonként legyen újrafestve a homlokzat.

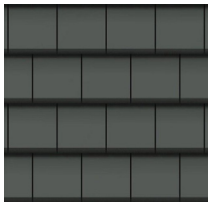
Hagyományosan a ház alja mindig nehéz, sötétebb tónusú, mint a falazat. Lábazat legyen térségi kő (demjéni kő), bontott tégla vagy festett vakolat. Kerülendők a ragasztott, csempeszerű utánzatok, melyek nem időtállóak és a sarkokon az élek találkozása nem megoldott.

ANYAGHASZNÁLAT

AJÁNLOTT TETŐFEDÉSEK

KERÁMIA CSERÉP

BETONCSERÉP

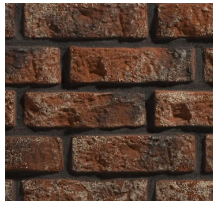

SÍKPALA

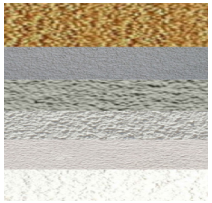

KORCOLT FÉMLEMEZ

AJÁNLOTT FALBURKOLATOK

CIKLOP

KLINKER TÉGLA

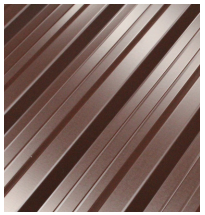

VAKOLAT

FA

MELLŐZENDŐ TETŐFEDÉSEK

FÉNYES CSEREPESLEMEZ

TRAPÉZLEMEZ

BITUMENES ZSINDELY

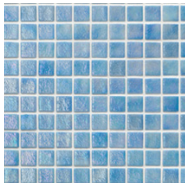

RIKÍTÓ VAGY MINTÁS BETONCSERÉP

MELLŐZENDŐ FALBURKOLATOK

MOSOTT KAVICS

RAGASZTOTT KŐ

LÁTSZÓ BETON

CSEMPE

ZSALUKŐ

TETŐTÉRI ÉS OROMFALI TETŐTÉRI ABLAKOK

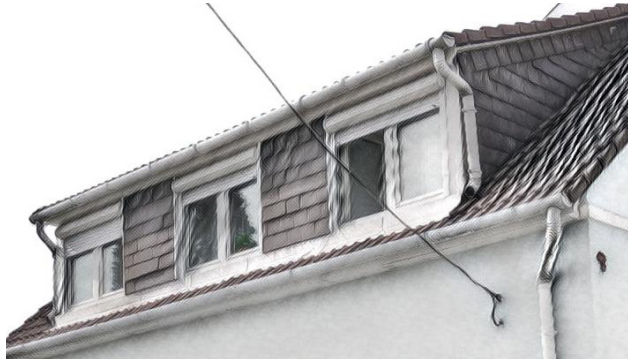

KERTEK

A kert az épített környezet része, közvetlen életterünk szabadtérre kiterjesztett közege, amely akkor tölti be szerepét, ha harmonikus egységet képez az épülettel, amelyhez kapcsolódik. A kertkialakításnál az épület stílusához, üzenetéhez illeszkedő kertépítészeti megoldásokat alkalmazzunk. Az előkertben kerüljük a homlokzat teljes takarását, vegyük figyelembe a nyílászárók elhelyezkedését, magas fákat a déli kitettségű falak közelébe ültessünk. Kertünkben a növényzet magasságának megválasztásakor törekedjünk az emberi léptékhez való igazodásra.
A szemlélő számára telkünkből az elő- illetve oldalkert lehet látható, mely így díszítő szerepet is betölt. Ezen kertrészekre célszerű olyan fajokat telepíteni, melyek nem csak virágukkal, hanem levelükkel vagy akár termésükkel is díszítenek, így majdnem egész évben színesíthetik udvarunkat. Az előkertbe gazdag szín- és formavilágú növényeket ültessünk, évelőket és egynyáriakat egyaránt alkalmazhatunk, ügyelve az egy időben virágzók színharmóniájára. Ilyen növények lehetnek például a kerti hortenzia (Hydrangea macrophylla), a mályvacserje (Hibiscus syriacus), az orgona (Syringa sp.), az aranylabda (Rudbeckia laciniata 'Goldball'), az érdes napszemvirág (Helianthus helianthoides), a tűzliliom (Lilium bulbiferum), a sásliliom (Hemerocallis sp.) és a különböző bokorrózsák (Rosa sp.). Az egyes kertrészeket alacsony sövényekkel választhatjuk el, célszerű maximum 1,20-1,50 méter magas fajokat alkalmazni. A fák esetében közepes méretű, laza ágállású fajokat telepítsünk, kerüljük a túl sok sötétlombú fát és a tuják, illetve egyéb tűlevelű örökzöldek alkalmazását. Recsken követendő növényalkalmazás az árnyékot adó trombitafolyondár (Campsis radicans) telepítése, szőlőlugas kialakítása, melyek azonban intenzív gondozást igényelnek.
A rejtettebb, intimebb hátsó kertrészletek a szemlélő számára általában észrevétlenek maradnak, azonban Recsken több utcából is megcsodálhatjuk a rendezett, gondozott hátsó kerteket, melyek nem csak a pihenést, felüdülést szolgálják, hanem haszonkertként is funkcionálnak. A szőlő mellett elsősorban gyümölcsfák ültetendők, mint a dió, alma, körte, szilva.
Kerti építmények esetében célszerű a főépülettel harmonikus anyaghasználat, a fémvázas szerkezeteket kúszónövényekkel érdemes takarni. A kertben lehetőleg egyszerű, vízáteresztő burkolatokat alkalmazzunk.

TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES AJÁNLÁSOK

ÜDÜLŐ KARAKTER

HOMLOKZAT

- lábazatkialakítás esetén: falazott, nem ragasztott kőlábazat, vagy vakolatszínezés,
- levezető esőcsatorna csak a homlokzat szélére, vagy az előtető oszlopa mellé tehető, deszkaborítása nem javasolt
- anyaghasználata: látszóbeton, fa, helyi kő, a vakolatszínek: fehér, vagy halvány földszínek
- villanyóra szekrények falba süllyesztve, az ablaktábláknak megfelelő takarással helyezhetők el

TETŐK

- a terep lejtésétől és a telek alakjától függ, a telek hossztengelye és a gerinc egy irányú legyen, a tetőgerinc a rétegvonalakra merőleges
- tető lehet lapos tető is, de maximum 45 fokos lejtésű
- fedés: zöldtető, hódfarkú, hornyolt vörös cserép, állókorcos fémlemez fedés
- fénylő, mázas cserép nem javasolt, támogatandó az agyag természetes égetett színeiben, fémlemez esetén: matt, sötét szürkés árnyalat
- tetőbeépítés esetén tetősíki ablakok kialakítása

TORNÁCOK, ELŐTETŐK

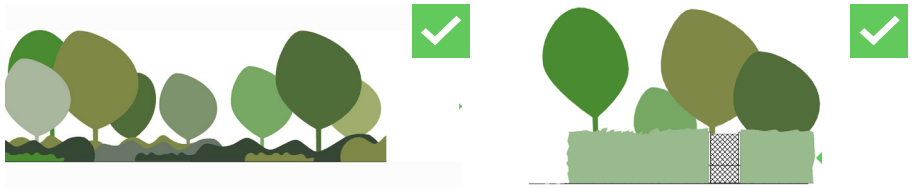
- vékony, ritka pillérek, oszlopok kerülendők
- falazott, vakolt tartóoszlopok
- tornác és előtető fedése a főépülettel anyagban és színben egyező legyen vagy zöldtető kerüljön kialakításra

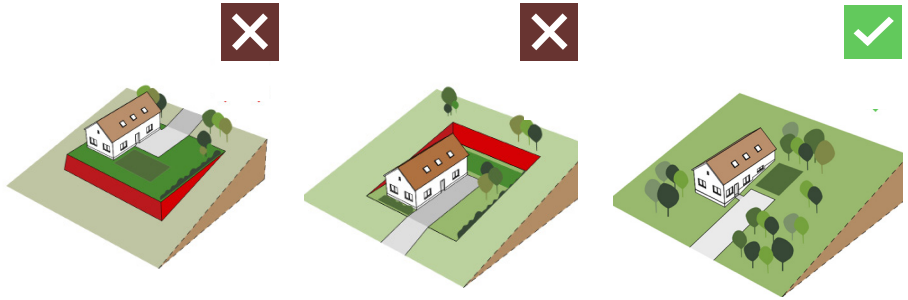
KERÍTÉSEK

A területen semmilyen tömör kerítés nem létesíthető, az esetleges támfalak a máshol is javasolt riolittufa és dácittufa terméskőből, vagy ahhoz megjelenésében hasonló kőből építendő. Kerüljük a dróthálós elkerítéseket.

zsindely | *égetett agyagcserép* | *zöldtető* | *korcolt fémlemez*

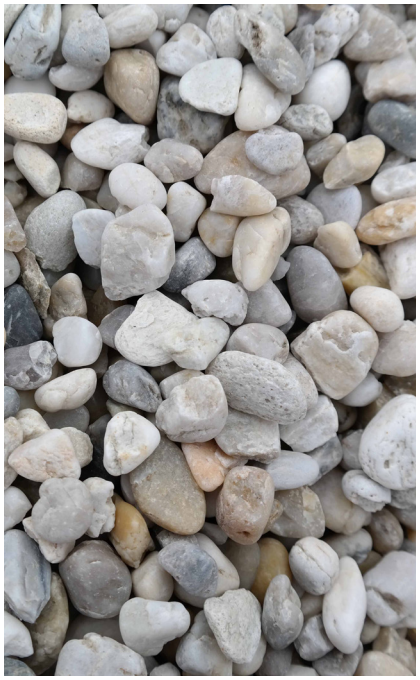

TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES AJÁNLÁSOK

EGYEDI IDEGENFORGALMI KARAKTER

ANYAGHASZNÁLAT

Az épületeket a terepre kell ültetni, minimális terepalakításra kell törekedni. Az épületek anyaghasználata elsősorban rakott kő, látszóbeton, illetve fa lehet, illetve camping/ glamping esetén minőségi egységes anyaghasználatú telepített sátrak. Épületek fő homlokzati színezésénél a tört földszínek alkalmazhatók (lásd pl. a folyami kavics színárnyalatai). A nyílászárók kiválasztásakor is a fa, illetve fém javasolt. Árnyékolásra minőségi külső árnyékolók alkalmazhatók (pl. külső spaletta, fa zsalugáter).

TETŐ

A tetőfedések közül is a természetes környezethez jobban illeszkedő zöldtető, fazsindely, égetett agyagcserép, illetve az antracit szürke korcolt fémlemez fedések közül válasszunk. Nagytáblás tetőfedő anyagok alkalmazása tilos

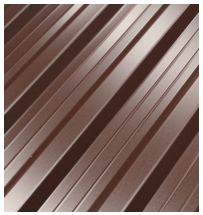
KERÍTÉS

- Kőfal lehet szárazon rakott, kemény helyi kőből építve, vagy esetleg beton béléstesttel épülő, de szintén helyi kövek felhasználásával.
- Jelzésszerű könnyű dróthuzalos kerítést (nem dróthálós) használjunk sövény társítással
- Az átláthatatlan, teljes zárt falat képező betonkerítés kerülendő.

MELLŐZENDŐ TETŐFEDÉSEK

FÉNYES CSEREPESLEMEZ

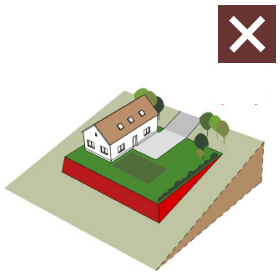
TRAPÉZLEMEZ

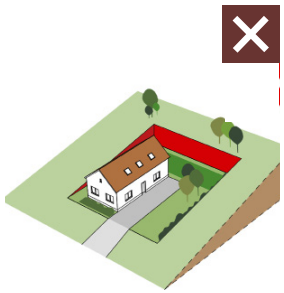

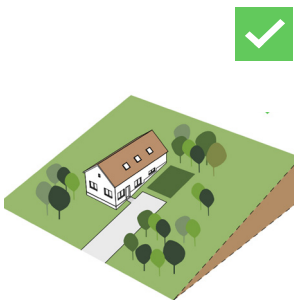
BITUMENES ZSINDELY

RIKÍTÓ VAGY MINTÁS BETONCSERÉP

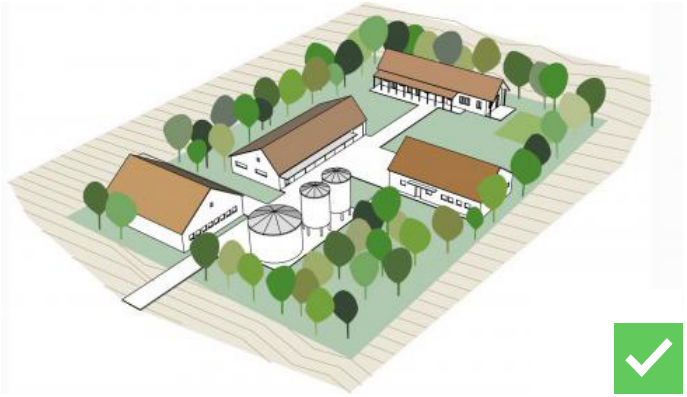

TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES AJÁNLÁSOK

GAZDASÁGI KARAKTER

A gazdasági, nagy alapterületű kereskedelmi épületeknek megvan a maga formai és anyaghasználati racionalizmusa, ugyanakkor nemes arányokat kell, hogy tükrözzenek. Gazdasági terület ha belterületre esik vagy lakóterülettel közvetlenül határos, akkor javasolt a falusias anyaghasználat; ha külterületre, akkor elfogadhatóak a vakolat és kő mellett a modern minőségi anyagok is.
Javasolt a fogadóépület, bejárat, iroda funkciók nem könnyűszerkezetes, igényesebb kialakítása, természetes anyaghasználattal.
Nem elfogadható a rikító színekben pompázó acélvázas csarnokok kihelyezése. Homlokzaton – mérlegelve az épület méretét és a környezetben elfoglalt helyét, javasolt a környezetbe (égbolt, talaj) olvadó színek, például grafitszürke, antracit, vagy a meleg, visszafogott föld színek használata. Kerüljük a csillogó felületeket!
Nyílászárók tekintetében a lyukarchitektúrát javasoljuk a nagy egybefüggő transzparens felülettekkel szemben.
Az épületek homlokzatára szerelt bárminemű vezeték, gépészeti szerelvény helyét – a kezelhetőség biztosításával – a vezetékek, a szerelvények, a csatlakozó dobozok esztétikus takarásával, lefedésével kell megoldani. A kapcsolószekrények és a dobozok formáját, színét, helyét az épület stílusához, a homlokzat színéhez igazodva kell kiválasztani.
A rossz állagú épületeket fel kell újítani, vagy le kell bontani. Gyümölcsfeldolgozó vagy más, borászati tevékenység esetén a tárolóedényeket, tartályokat lehetőleg a telek legkevésbé látszó részein, megfelelő távolságban takarófásítással kell elhelyezni, a kilátás figyelembe vételével.

Amennyiben a technológia megengedi, bontsuk meg az épület tömegét. Ezek a telekméretek, már megengedik a különálló elhelyezést.
távolságban takarófásítással kell elhelyezni, a kilátás figyelembe vételével.

NÖVÉNYBORÍTÁS

A meglévő nyírfákból és juharokból álló egységes fasorokat javasolt kiegészíteni kétoldali, változatos magasságú és szélességű cserjesávokkal, amelyekbe lombhullató és örökzöld fajok vegyesen kerüljenek. Kerüljük az egységes magasságra és formára nyírt növénysávokat, mert ezek unalmas,monoton hatást keltenek. Bizonyos reprezentatív pontokon, csatlakozó utaknál, a buszmegállóban ne féljünk díszes évelőágyakat se kialakítani.
Sorfák közé javasoljuk a berkenyeféléket, a mezei szilfát, sarjmeggyet és a májusfát, a cserjeszintben galagonyával, bangita- és somfélékékel érhetünk el díszítő és takaró hatást egyszerre, örökzöldnek pedig a szintén őshonos közönséges boróka alkalmazása javasolt.

TELEPÜLÉSKÉP MINŐSÉGI FORMÁLÁSÁRA VONATKOZÓ RÉSZLETES AJÁNLÁSOK

KÜLTERÜLETI KARAKTER

Az építmények kialakításának elsődleges szempontja a tájba illesztés. E szempontnak minden építmény elhelyezése és megvalósítása során érvényesülnie kell.
Lapostetős épület nem építhető, dombház kialakítható.
Az épületek színe tört, földszínű (törtfehér, sárga, barna, szürke, zöld árnyalatai) lehet. Tetőfedő anyagként nagy táblás anyagok nem alkalmazhatók.
A be nem épített telek határvonalain és a telken belül – a karámok kivételével – legfeljebb vadháló és sövénykerítés telepíthető.

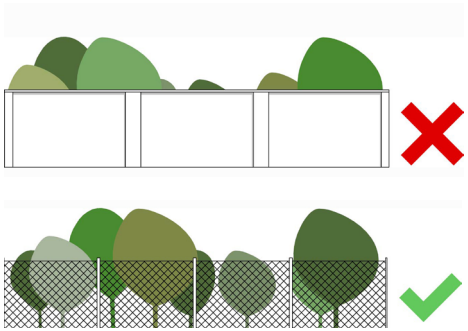

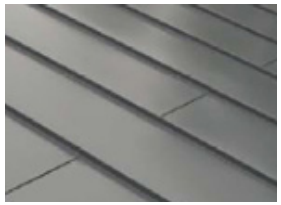

TELEPÜLÉSKÉPET FORMÁLÓ ZÖLDFELÜLETEK

UTCÁK, TEREK

UTCÁK

Az utcakeresztmetszet jól tükrözi a telkek és utcák viszonyát, ezért fontos, hogy jól használható, harmonikus módon alakítsuk ki. A településkép javításához nem szükséges nagy beavatkozás a rendezettség érzésének eléréséhez, a közterületek megfelelő fenntartása, a már nem használt közterületi elemek elbontása látványos előrelépést jelenthet. Fontos a különböző területek, mint járda, zöldsáv, útburkolat megfelelő elválasztása, kijelölése. Erre a szegélyek és sövények alkalmazása megfelelő.
A járófelületek, burkolatok kialakítása során a vízáteresztésre, tartósságra és az akadálymentességre kell törekedni. A burkolatok színében a visszafogott, semleges színeket válasszuk, kerüljük a tarka, tagolt utcakép kialakítását.
Az utcák a település vonalas elemei, az áthaladók ezek mentén haladva alakítják ki a településről alkotott képüket. Éppen ezért külön figyelmet kell fordítani az infrastruktúra hálózat elemeinek kiépítésére, nyomvonalvezetésére, a felszíni és felszín alatti elemek tájba illesztésére. Nem példa értékű egyes utcákon a betonoszlopok tartotta légvezetékek hálózata. Egyre több településen lehetünk tanúi a vezetékek földkábellel történő kiváltásának, mely követendő példa lehet.

ÁRKOK

Az árkok elsődlegesen funkcionális létesítmények, melyeknek el kell látniuk a feladatukat: be kell fogadni az útpályán és a járdákon képződő csapadékot és a helyben el nem szikkasztható felesleget el kell vezetni. Javasoljuk a zöld árkok kialakítását, melyek mesterséges stabilizálásához a tömör beton elemekkel szemben előnyben kell részesíteni a rácsos, vízáteresztő megoldásokat.
Az árkokon átvezető hidak betoncső áteresszel kialakítottak, burkoltak vagy földtakarással és gyepesítéssel fedettek. Javasolt a bejárók és átvezetőhidak kialakításának egységesítése utcák szintjén.
A beton elemekkel kialakított árkok esetében ajánlott az árok környezetének növényesítése, ezzel takarva a kedvezőtlen látványú burkolt felületeket.
Az utcákon nem javasolt az árkok teljes hosszának fedése parkolókialakítás céljából, mivel így a szikkasztóképesség is csökken és vízelvezetési, vízbefogadási problémákhoz is vezethet. Az árkok fedése, csak a kapubejárók hosszában, gépkocsi bejáró kiépítésének céljából ajánlott.

UTCAFÁSÍTÁS

A fasorok kiemelik a település fő útvonalait, irányítják a tekintetet. Recsk főbb útjai mentén a fasorok hiánya üres, kopár utcaképet eredményez, javasoljuk a lehetőségekhez mérten az utak növényesítését, mellyel csökkenne a betonoszlopok és légvezetékek dominanciája.
A fasorok kialakításánál ügyelni kell a megfelelő ültetési távolságra, melyet a fajok növekedésének figyelembe vételével kell megválasztani. Fontos, hogy olyan fajokat válasszunk, melyek nem nőnek bele a felsővezetékbe, egyenes törzset nevelnek, hosszú élettartamúak és nem törékenyek. A fasorok nem csak kedvező utcaképet eredményeznek, de árnyékvetésük az utcán közlekedők számára is előnyt jelenthet.
A településen jó példának számítanak a kiszolgáló utak mentén telepített gyümölcsfák és a fő utca mentén telepített gömbjuhar fasor. Fasorok telepítéséhez az alábbi fajokat javasoljuk:

- gömbjuhar (Acer platanoides 'Globosum')
- berkenyék (Sorbus sp.)
- gyümölcsfák díszváltozatai, például díszcseresznyék (Prunus serrulata)
- ezüsthárs (Tilia tomentosa)

Kerülendő a sötét lombú fajokból kialakított fasor és az inváziós fafajok alkalmazása.

KÖZTEREK, PARKOK

Recsk kettős településközponttal rendelkezik, a polgármesteri hivatal körüli park és a vásártér környezete áll versenyben egymással. A két központi terület egységbe szervezésével egy reprezentatív főutcát nyerhetne a település, s nem csak az emlékművek köré szervezett parkok lennének a főbb találkozási helyek.
Fontos, hogy a különböző zöldfelületek és terek egységbe szervezése során figyeljünk a használati igényekre, mert ennek elhagyása a környezet gyors romlásához vezet. A teresedések kialakításánál fel kell mérni a használók szokásait, a használat időszakait és jellegét, biztosítani kell a tevékenységekhez, közlekedéshez szükséges térigényt. Fontos továbbá, hogy a különböző funkciók megfelelően elkülönüljenek, s ezt a kialakítás is tükrözze.
Mindezeket a növényfajok megválasztásával is alátámaszthatjuk. A településközpontba telepítendő fajok között már megjelenhetnek nagyobb parkfák, mint a platán (Platanus × acerifolia), a vadgesztenye (Aesculus hippocastanum) vagy a korai juhar (Acer platanoides). A cserjék megválasztásánál fontos, hogy a parkok, terek átláthatóak maradjanak, ugyanakkor a térhatároló szerepüket képesek legyenek betölteni. Javasolt reprezentatív virágkiültetéseket tervezni, melyek intenzívebb fenntartást igényelnek, ugyanakkor üde színfoltjai lehetnek a településközpontnak.
A közterületeken célszerű az egységes bútorhasználat (padok, hulladékgyűjtők, világító testek, planténerek). Ezek esetében a hagyományos, falusias hangulat kialakítására kell törekedni, így célszerű az egységes fa anyaghasználat.

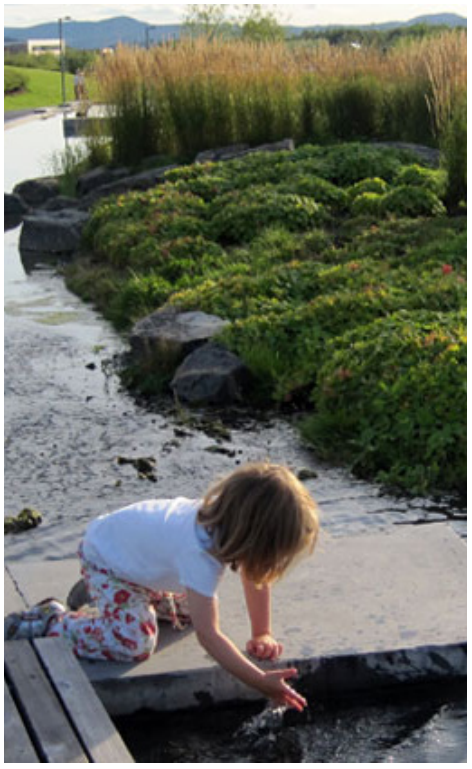

VÍZFOLYÁSOK

A vízfolyások a település legattraktívabb elemei is lehetnek. Recsken meghatározó szerepet játszik a településen áthaladó Parádi-Tarna és Csevice patak, környezetük kialakítása közös ügy. A víz jelenléte a településen pozitív hozadékú lehet, ha fejlődését, alakulását ügyesen terelgetik. Élővilága és mikroklimatikus hatása hívogató lehet a kikapcsolódni vágyók számára. A patak revitalizálása és környezetének fejlesztése összeköthető a településközpont kialakításával vagy akár a tervezett kerékpárút kapcsán is kivitelezhető.

HIDAK

A településkép meghatározó elemei a patak felett átívelő hidak is. A településen általánosan fém korlátos hidak jelennek meg, melyek kevésbé reprezentatívak. Kialakításuknál fontos az utca karakteréhez való igazodás. Célszerű a gyalogos hidak esetén a fa szerkezetű kialakítás

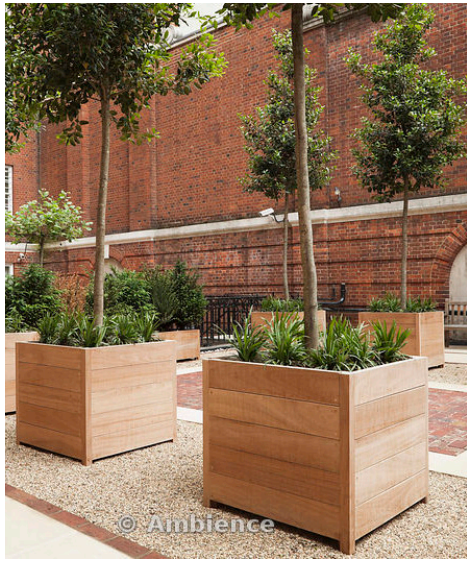
UTCABÚTORRA AJÁNLÁSOK

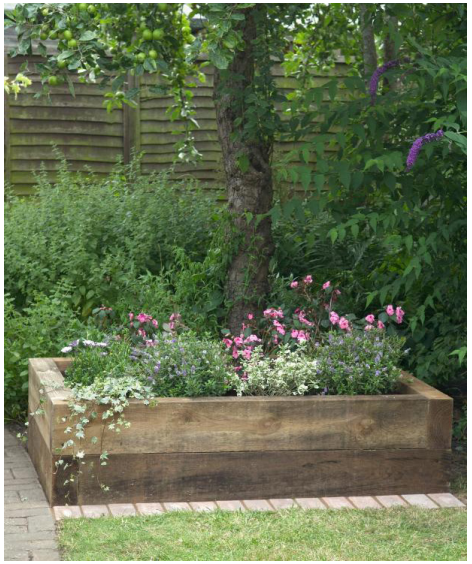

KÖZTERÜLETI VIRÁGTARTÓK

ZÖLDFELÜLETI AJÁNLÁSOK

A települést sok helyen nagyon szűk utcák tárják fel. Találhatunk járda és zöldsáv nélküli utcákat, ahol a kertből egyből az árkon át az úttestre érkezünk. A kicist szélesebb utcákban is főként a kertekben lévő nagyobb fák pótolják a hiányos az utcai faállományt.

Az utcafásításnak a zöld lomb biztosítása mellett térképző és kompozíciós feladata is van. Az utca jellegétől függően más-más szempontokat érdemes követnünk. Ezeket általános jelleggel a következőekben lehet összefoglalni:

- Szűk utcában túl nagy lombkoronájú fákkal az utca légterét túlságosan betöltjük.
- A fasor jó térhatását csak tágas, legalább 20 m széles utcában képes kifejteni,
- Széles utcában a faltól távolabb ültessünk, különálló szerepet adva a fasornak az utca téralakításában
- Régi szűk utcákban is létesítsünk zöld lombot, ha az előkertbe ültetünk a kerítés fölött kihajló lombkoronájú lombos fákat.
- Az egyöntetű fasor lendületes, karakteres vonalat visz az utcaképbe, a vegyes, rendszertelenséget mutató homlokzatokat egységbe szervezi

- Szűk utcában a fasor helyett a házak homlokzatain, az ablakokban elhelyezett ládákban alkalmazott egyöntetű virágdísszel érhetünk el díszes utcaképet.
- Görbe utcákon csak a külső ívben javasolt ültetni, jobb áttekintést adva.
- Nem szabad elvenni a fásítás által az utca konkáv jellegét, amit a helyes magassággal és egy belső cserjesáv ültetésével érhetünk el.
- Irányadó elv, hogy az utcák „rangja” közötti különbséget éreztessük a növénykiültetéssel (forgalmi jelentőség, illetve a történeti kialakulásu ideje).
- A fasor lehetőleg ne takarjon el értékes architektúrát, táji kilátást,
- Kettős fasort csupán az észak-déli irányú utcákban célszerű telepíteni, hiszen itt a napfény egyenletesebben, jobban éri a növényeket
- K-Ny-i irányú utcákban csak az északi házsor elé ültessünk fákat, a déli házsor elé árnyéktűrő cserjékből válogassunk.
- Út mellett mindig magastörzsű, legalább 2,2 méter
- törzsmagasságú fákat ültessünk, hogy az alattuk zajló forgalmat ne akadályozzák.

Sorfák esetében a javasolt a kompaktabb, kisebb helyigényű és közepes termetű fafajok választása. Ilyenek lehet például a különböző gömb fajták:

- szilvafa (Prunus sp.)
- gömbkőris (Fraxinus ornus ‚Mecsek'),
- magas gömb kőris (Fraxinus excelsior ‚Globosa')
- gömjuhar (Acer platanoides ‚Globosum')
- csörgőfa (Koelreuteria paniculata)

Nagyobb termetű fák közül ajánlott a településen is előszeretettel alkalmazott:

- közönséges dió (Juglans regia)
- cukorjuhar (Acer sacharinum)
- szelídgesztenye (Castanea sativa)

Mindig szem előtt kell tartani, hogy az adott zöldfelület funkciójának megfelelő növényfajokat válasszunk. Például más-más fajok alkalmazása javasolt sorfának vagy egy park ligetes telepítésének kialakítására. Parkfának szoliterként vagy csoportosan ültetve javasolt fajok lehetnek:

- mezei juhar (Acer campestre)
- korai juhar (Acer platanoides)
- tatár juhar (Acer tataricum)
- tűzvörös juhar (Acer tataricum subsp. ginnala)
- közönséges nyír (Betula pendula)
- kőris fajok (Fraxinus sp.)
- tölgyek fajtái (Quercus sp.)
- kislevelű hárs (Tilia cordata)
- mezei szil (Ulmus minor)

A felsorolt alapfajok bármelyik nagyobb díszértékű, nemesített fajtáit alkalmazhatjuk egy-egy kiemelt közterület, utcarészlet hangsúlyozására.

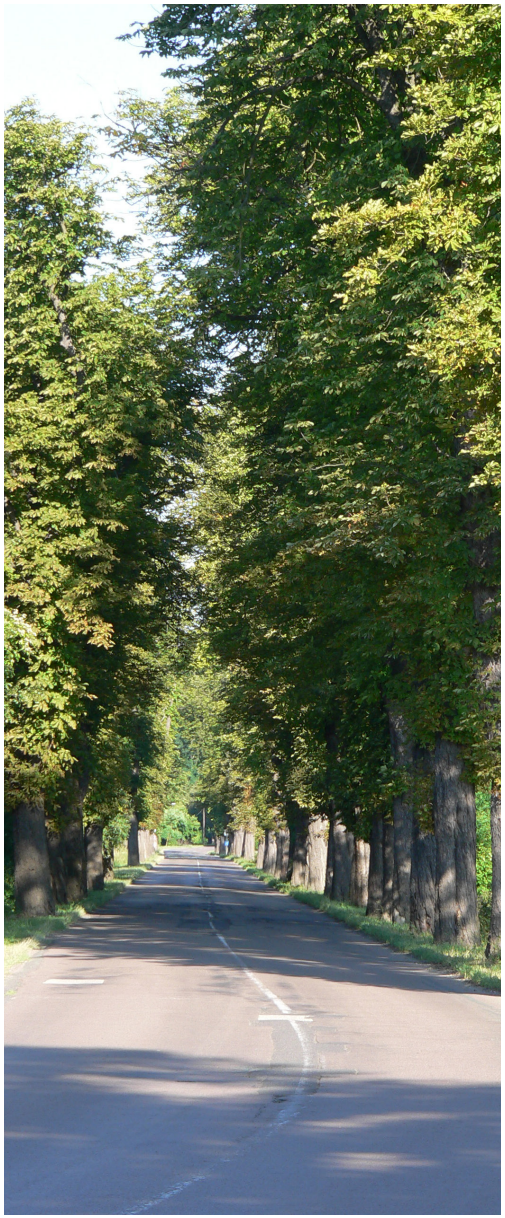

A községből kivezető forgalmi utakat kiemelten kezeljük, hiszen a Recskre érkezők ezeken keresztül szerzik az első élményeiket a településről. Ezeket a kapuhelyzeteket mindig a táj jellegéhez alkalmazkodva, a tájba olvasztás gondolatával kell kialakítani, hogy az adottságoknak megfelelő, már említett őshonos fajokat válasszuk. Az üdvözlőtábla körül bátrabban alkalmazhatunk díszesebb kiültetéseket, köztéri alkotásokat.

CSERJESZINT, ÉVELŐK

Ahol fasor ültetése nem lehetséges, ott az utca légterét a szemben lévő két homlokzatsor között tágassá teszi, ha inkább cserjesávot ültetünk. Különös előnye, hogy a járókelők szemára a homlokzatok jobb rálátást kapnak, azok szépsége jobban érvényesül, illetve teret enged az azt kiegészíteni képes díszes növényki-ültetéseknek. Legszebb és legkívánatosabb megoldás az, ha a kerítés /járda előtt változatos magasságú és szélességű növénysor fut, így az előkertek két oldalról egységes zöld sávokként kísérik az utat.

A közterületek tervezésekor cserjefajok közül a következők telepítése javasolt:
- Húsos som *(Cornus mas)*
- Veresgyűrű som *(Cornus sanguinea)*
- Egybibés galagonya *(Crataegus monogyna)*
- Csíkos kecskerágó *(Euonymus europaeus)*
- Gyepűrózsa *(Rosa canina)*
- Ostorménfa *(Viburnum lantana)*

Nagyobb díszértékű cserjefajok esetében alkalmazhatunk például közönséges orgonát (Syringa vulgaris), nyári orgonát (Buddleja davidii), közönséges fagyalt (Ligustrum vulgare) stb. Mindezen hatások együttes kezelésére és gondos megtervezésére ne féljünk hozzáértő szakértői segítséghez fordulni!

HIRDETÉSEK, REKLÁMTÁBLÁK

A hirdetések, információs táblák igényes kialakítása, környezetbeillesztése jelentősen hozzájárulhat az egységes településarculat megteremtéséhez. Recsken jelenleg többféle fém vagy fa tábla jelenik meg, elhelyezésüket és méretüket tekintve azonban többnyire megfelelnek egy jó hirdetés követelményeinek. A település hangulatához illeszkedve célszerű a fa hirdetőtáblák alkalmazása, illetve fémtáblák esetén a rikító színek kerülése. Fontos, hogy a táblák ne környezetszennyező elemként jelenjenek meg. A kevesebb több elvét tartsuk szem előtt. Az esztétika mellett a minőségi anyagválasztás, valamint az időjárás és az UV állósság kiemelt szempont. Tartsuk tiszteletben az épületet, ne használjunk molinót kerítéseken, homlokzatokon. Kerüljük a neonnal megvilágított, valamint led-kijelzős reklámfelületeket. Az erős fény zavarhatja a szemközt lakókat. A fények színe erőteljesen elüt a természetes színektől. A villogás, vibrálás figyelemfelkeltő ugyan, de egyúttal kellemetlen, zavaró is a szemnek.

IMPRESSZUM

MEGBÍZÓ

RECSK KÖZSÉG ÖNKORMÁNYZATA

3245 Kossuth Lajos utca 165.

Email:polgarmester@polghiv-recsk.t-online.hu

http://www.recsk.hu

Nagy Sándor polgármester

Bernáth Mihály főépítész

SZERZŐK

GENERÁLTERVEZŐ: Poltrade Bt., Mohácsi Katalin, Tölgyesi Diána

TÁJÉPÍTÉSZET: Erdelics Ágnes

KIADVÁNYSZERKESZTÉS: Poltrade Bt.

Légi felvételek: Carrot Media (https://carrotmedia.hu)

Fényképek: Fényérték Stúdió (Nemes Róbert), Mohácsi Katalin, Tölgyesi Diána

Az 5. fejezet grafikus ábrái a Lechner Tudásközpont honlapjáról származnak, http://tak.lechnerkozpont.hu/,

valamint Balaton-felvidéki építészeti útmutató c. kiadványból (szerző: Krizsán András, 2014)

KÉSZÜLT: Magyarország kormánya előírása alapján, önkormányzati megbízásból, a településkép védelméről szóló 2016. évi LXXIV. törvényhez kapcsolódóan.

A negatív példákhoz használt képek nem Egerszalókon készültek!